

וקראת לשבת עיונג

אלון מרין בפאכע באקדע וואסווא פלאנץ

גליון מס' 641

פרשת מצורע

ח' בניסן התשפ"ב

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ שלמה יחיא בן שבה ע"ה | לע"נ ר' שלום בן תמו תמר ז"ל | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה

לע"נ מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים זצוק"ל



לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

אוצר הספרים

הגאון רבי יהושע הוטמן, מחבר חומש גור אריה ועוד, הציג פעם בפני שכנו - מרן זצ"ל - את ספרו האחרון טרם הגשתו לדפוס. טרם צאתו מביתו, שאל אותו הרב הוטמן, מה היה מעמדו של המהר"ל בתחום הפסיקה ההלכתית.

מרן זצ"ל השיב, שבכל מקום שבו מצטטים מפרשי השו"ע את פסקיו של המהר"ל, כמעט תמיד הם קובעים את ההלכה כמותו, ומיד המשיך ומנה כלאחר יד - כארבעים דוגמאות לכך, הכל על רגל אחת. רק מחשב יכול היה להוציא מהר כל כך את כל פסקי המהר"ל מתוך מפרשי השו"ע, אבל אין אף מאגר בעולם, הכי משוכלל שיהיה, שיכול היה להבדיל בין המקומות שבהם נפסק ע"פ המהר"ל לאלו שבהם ההלכה אינה כמותו, רק גאון בקנה מידה עולמי כמו רבינו היה יכול.

הגאון רבי יהודה עדס שליט"א סיפר, שלפני 45 שנה ניגש למרן עם קבוצת אברכים, ושאלנו אותו שאנחנו לומדים כעת יורה דעה עם שך, ט"ז ופמ"ג, על הסדר. וישנו פרי מגדים שהרב הזכיר אותו בספרו בנושא פלוני, אך אנחנו לא מוצאים אותו בשום מקום. מרן ביקש את הפרי מגדים, פתח אותו על המקום והצביע על שלוש מילים שנכתבו באמצע השורה, באמצע ענין.

"הנה דברי הפרי מגדים שאתם מחפשים", אמר מרן לאברכים ההמומים.

מבחן אצל מרן

סיפר הגר"ע יפעי שליט"א כיצד נבחן אצל מרן זצ"ל לקבל ממנו סמיכה.

מרן פתח טור ובית יוסף, הצביע על שורה וביקש ממני לומר מה כתוב כאן. עניתי. הוא דיפדף מהר למקום אחר, הצביע על שורה נוספת ושאל: האם יש קשר בין שני הנושאים. חשתי פיק ברכים, אך השבתי לו, הוא הנהן בראשו, דיפדף שוב, ושוב שאל, ושוב דיפדף, מצטט הכל במהירות ובוחן אותי ממקום למקום, כשהוא עצמו שולט בכל בבקיות מדהימה.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א



לטובתי לא נשמעה תפילתי

שח המגיד הרה"ג יעקב גלינסקי זצ"ל: שנינו (ברכות פ"ט מ"ה), חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה. שנאמר: "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך" (דברים ו, ה), בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו במאוד מאוד. ואמרנו בגמרא (ברכות ס ע"ב): מאי חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, אם נאמר שבאותו הנוסח, והלא שנינו שעל בשורות טובות אומר "ברוך הטוב והמטיב" ועל בשורות רעות אומר "ברוך דיין האמת". אמר רבא, לא נצרכה אלא לקבלן בשמחה. ככתוב: "חסד ומשפט אשירה, לך ה' אזמרה" (תהלים קא, א), אם חסד אשירה, ואם משפט אשירה. ונאמר: "בה' אהלל דבר, באלוקים אהלל דבר" (תהלים נו, יא), "בה' אהלל דבר" זו מדה טובה, "באלוקים אהלל דבר" זו מדת פורענות. ונאמר: "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא" (תהלים קטז, יג), "צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא" (תהלים קטז, ג-ד), ונאמר: "ה' נתן וה' לקח, יהי שם ה' מבורך" (איוב א, כא).

וכתב הרמב"ם זצ"ל (בפירוש המשניות, שם): מה שאמר [שחייב אדם לברך על הרעה] כשם שהוא מברך על הטובה, רוצה לומר לקבל אותה בשמחה ובלב טוב ולכבוש כעסו, ויטיב נפשו כשיברך "דיין האמת" כמו שיעשה בשעה שיברך "הטוב והמטיב". וידוע. שכאשר נפטרה בתו של הגאון האדר"ת (רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים) זצ"ל, נאספו כל אנשי עירו להלוויה, והמתינו לצאתו והסתגר בחדרו. יצא כעבור כעשרים דקות, והתנצל באמרו שהואיל ונצטוונו לברך על הרעה באותה שמחה שמברך על הטובה, הסתגר עד שהגיע לשמחה ששמח כשהתבשר על לידתה!

איך אפשר?! איך לא, כתב הרמב"ם: וזה דבר שכלי, ואפילו לא הורה הכתוב עליו. לפי שיש דברים רבים שנראים בתחילתם טובים ותהיה אחריתם רעה רבה, ולהיפך. וכבר סיפרתי: כשהרוסים השתלטו על ליטא אסרו על קיום הישיבות ופתחו במוצד אחר תלמידיהן. נתפסנו בכף, כמאה תלמידים, ונשלחנו לסביר. חברינו הצליחו להחבא, מאושרים היו. לאחר המלחמה פגשתי ברבי גרשון ליבמן זצ"ל. אמר לי: כמה ריחמנו עליכם, שנתפסתם וגליתם למחנה עבודה. כמה שמחנו שהצלחנו להיחבא. והנה באה הפלישה הגרמנית ונכלאנו בגטאות, הרוב המכריע נהרג על קידוש השם, והמיעוט שרד במחנות הרכוז וההשמדה. והתברר למפרע שאסונכם היה הצלתכם, והצלחנו היתה אסוננו!...

לקח זה למדנו בפרשתנו: "כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוזתה, ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם" (ויקרא יד לד). וכתב רש"י: בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותץ הבית ומוצאן - כמה חשכו עיניו כשראה את הנגע, באיזה שברון לב בירך "ברוך דיין האמת" כשגזר הכהן לנתץ את הבית. איך התפלל ויחל שהנגע לא יפשה ולא יפרח, איך התאכזב שתפילתו לא התקבלה. בדמעות ניתץ, וגילה את האוצר. כעת יבנה בית מפואר שבעתים, ויהיה עשיר מופלג.

תודה לך, רבונו של עולם, שלא שמעת תפילתי. תודה על הנגע ועל נתיצת הבית...



עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"ולקח למטהר שתי ציפורים"

ופירש רש"י: "לפי שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה פטפוטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו ציפורים שמפטטים תמיד בצפצוף קול". והדברים פלא הם!

הרי לשון הרע מזיקה והורגת כמאמר הפסוק בתהילים: "חצי גיבור שנונים עם גחלי רתמים", ומביאו ה'חפץ חיים' להראות חומרת הדיבור של האדם, שבאושת לשונו יכול להזיק ואף להרוג אנשים! וא"כ הרי כפרתו היתה צריכה להיות על ידי שור, שטבעו להזיק ולהרוג, ורק בכך יבין האדם על מה מביא כפרתו.

ומה הצריכה התורה להביא ציפורים, שבזה לא ישכיל האדם להבין שדבריו הם לא רק פטפוטים אלא הורגים ממש?!

האמת היא, שזו צרת עוון לשון הרע, שאנשים חושבים שהם בסך הכל מפטפטים, ולא מבינים שדבריהם מזיקים והורגים!! הנה כי כן כתב הרבנו יונה ב'שערי תשובה' (שער ג אות רב) לבאר, מדוע החמירו חז"ל בעוון לשון הרע להחשיבו כג' עברות החמורות וכתב שם: "טעם נוסף, שכיון חטא זה נקל בעיניו של בעל הלשון הרע, כי יאמר שאינו עושה מעשה רע אלא רק דבר שפתיים הוא, ולא חושב על נזקיו הרבים, ולכן לא יתן אל ליבו לשוב מדרכו הרעה ולא יכיר גודל חטאו...".

זו הסיבה שהתורה ציוותה על בעל לשון הרע להביא ציפורים שמפטטים, שאדם יבין וישכיל ולהזכיר לו שפטפוטיו הם הם המזיקים הגדולים, ואם היה מביא שור או כל מזיק אחר, הרי היה חושב שכל חטאו הוא דווקא אם הזיק ממש בפועל, אבל בפטפוטי דברים לא עשה כלום, ומזכירה לו התורה שהפטפוטים האלו הם המזיקים הכי גדולים, ועליהם יש לעשות תשובה ולהיזהר מהם מכאן ולהבא.

הסיבה להחלטתו של מרן ה'חפץ חיים' להוציא ספר הלכות על איסור לשון הרע, היתה בעיקר בגלל שראה את בני דורו, כמה מתייחסים בקלילות למילים היוצאים מפיהם, ועד כמה לא מחשיבים את הכח הנורא הטמון בפטפוטי דברים:

כבר כתב הח"ח בהקדמה לספרו, שעוון לשון הרע היה הפקר בעיני הכלל, ולא רצו כלל לקבל תוכחה על כך, והיא זו שזירזה אותו לאזור חיל, ולחבר ספר נשגב ונצרך זה.

וסיפר הגר"ז אידלמן (ביד הלשון עמ' 356), ששמע מה'חפץ חיים' כיצד עלה בדעתו לחבר ספר על שמירת הלשון, ששמע ה'חפץ חיים' בני אדם מדברים לשון הרע, וברח ונמלט מהמקום עד שנפל מרוב עייפות, ואז כשהוא שוכב באפיסת כוחות, עלתה במחשבתו להתחיל לכתוב ספר על הלכות שמירת הלשון.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות



"ועץ ארז ושני תולעת ואזב" (יד, ד).

מבאר רש"י: חובה על המיטה לקחת עץ ארז, רמז הוא, לפי שנגעים באים על גסות הרוח.

גדולי ישראל טכסו עצות רבות כיצד להינצל ממדה מגונה זו של גאווה. עצה נפלאה אחת מצא הרבי ר' זושא מאניפולי...

עני מרוד היה הרבי ר' זושא מאניפולי, ופרנסתו לא היתה מצויה. כאשר הגיעה בתו לפרקה, לא נמצאה בידו כסף כדי להשיא חתן. הפצירו בו בני ביתו שיעשה השתדלות כדי להרוויח כסף, ויוכל לחתן את בתם. אולם רבי זושא שם מבטחו בה', ולא דאג כלל.

פעם אחת, כאשר היה ר' זושא אצל רבו, ה"מגיד ממזריטש", אמר לו המגיד: יודע אני כי אין בידך כסף כדי לחתן את בתך, הא לך חמש מאות רובל, ומן השמיים יעזרו שתמצא חתן הגון. בדרכו חזרה לביתו, התאכסר ר' זושא באכסניה אחת. לפתע שמע קולות המולה ובכי.

מה אירע? שאל ר' זושא.

חתונה עמדה להיערך – השיב לו בעל האכסניה – חתונתה של כלה יתומה, אולם ממש לפני החופה, גילתה אם הכלה, שהנדוניה של בתה, בסך חמש מאות רובל, שנאספה בעמל רב – אבדה!

החתן, אף הוא יתום וחסר כל, הודיע, כי אם לא יקבל את הנדוניה לפני החופה, לא יסכים לקדש את הכלה...

נכנס ר' זושא בקהל הנאספים והכריז: רבותי, אני מצאתי את הכסף! קמה המולה רבה, קולות ששון ושמחה, החופה נתקיים בעזרת ה' בזמנה, אולם ר' זושא הודיע, כי הוא דורש חמישים רובל כדמי טרחה! אינך מתבייש? – גערו בו הנאספים – האין בלבך רחמים על כלה יתומה?

אולם ר' זושא נשאר איתן בדעתו – מבקש הוא חמשים רובל! לבסוף, הוליכו הנאספים את ר' זושא בכח אל רב העיר, שפסק כי עליו להחזיר מיד את הסכום כולו, בלא לקיחת אף אגורה.

נתן ר' זושא את הכסף וגורש מהעיר בבזיון ובבושת פנים... לימים, הגיעה השמועה לאזניו של ה"מגיד". קרא המגיד לר' זושא ושאלו: מדוע נהגת כך? היתכן?

כאשר ראיתי – השיב ר' זושא – את צערה של הכלה היתומה, נכמרו רחמי והחלטתי בו במקום לתת לה את כל הסכום. אולם כאשר הלכתי לחדרי להביא את הכסף, החל היצר הרע להכניס בראשי מחשבות שונות: "זושא" – כך אמר לי היצר הרע – "גדול אתה אפילו מאברהם אבינו" וכדומה...

האם רוצה אתה להכשילני בגאווה? – שאלתי את היצר הרע, אראה לך כיצד יקחו ממני את הכסף, ועוד יגרשוני בבזיון מהעיר. וכך היה...

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים



לב חדש (ג')

בתפקידנו כהורים נתון זה חשוב מאד. אם לא נשכיל לתת

צ'אנס, אם לא נלמד להאמין בעתיד, אם לא נמתין לשינוי שיוכל להגיע סתם ביום בהיר, נתאכזב קשות ובדרך כלל גם נהרוס. גם ילד שאכזב כל כך הרבה, גם נוהג שניסינו להחדיר כל כך הרבה פעמים אינו חייב שיישאר כך. נפש האדם היא דבר כה מורכב מכל כך הרבה רגשות ותכונות ואירועים שאף פעם איננו יכולים לצפות מה יילד יום, יש כל כך הרבה הפתעות בחיים, דברים כל כך משתנים. רואים זאת כל כך הרבה ולפעמים זה ממש הפוך על הפוך: דווקא אותו ילד שהאכיל את הרווי מרורים בילדותו הוא זה שיתמסר אליהם עד כלות בעת זקנותם, אנחנו חייבים להאמין בזה ולחכות לשינוי בכל יום שיבוא. משום שמה שהורס תקוות זה השדר הסמוי מהורים לילדיהם, שדר ללא מילים האומר: זה מה

יש! ואם אנחנו לא נאמין בו, מי כן יאמין?! יש היום המון מחקרים והמון עובדות המלמדים שילד שקיבל שדר ויחס האומרים שההתנהגות העכשווית היא זמנית והיא אינה משהו מובנה, לא משהו במהות, בסוף הפתיעו ולטובה. זה יכול לארוך חודשים, זה יכול לקחת שנים, אבל בסוף זה יגיע. חייבים להתחזק באמונה. זו אמונה בכוחו של כל ילד יהודי, אמונה בכוחה של הנשמה המתחדשת בכל יום. ולא רק להאמין, אלא לדבר דיבורי אמונה שהילד ישמע ישירות ובעקיפין שאנחנו עדיין מאמינים בו ובפוטנציאל האלוקי הגלום בתוכו. שדר זה לאט לאט בסייעתא דשמיא יעשה את פעולתו. ויש רגעי משבר... יש רגעים של בושה, של תסכול, של אכזבה, אבל בכוח האמונה ננצח, נדבק במידותיו של הקב"ה המאמין בנו ובכל יום נותן לנו נשמה חדשה והזדמנות חדשה למרות שאכזבנו כל כך הרבה ובכל זאת רבה אמונתך, האמון שלו בנו גדול כל כך עד שהוא נותן לנו כל יום חלק ממנו, כביכול, נשמה שהיא חלק אלוהי-ממעל. כך ננסה להתחזק ולאמין. ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא.